

Thái Bình

VỚI SỰ NGHIỆP PHÁT TRIỂN VĂN HOÁ - THÔNG TIN

TS. HÀ THỊ LÃM*

Thái Bình là tỉnh nông nghiệp, đất chật, người đông, diện tích đất tự nhiên 1542 km², dân số 1,8 triệu người, mật độ 1.170 người/km², bình quân đất nông nghiệp 500m²/người. Có 7 huyện, 1 thành phố, 284 xã, phường, thị trấn, 1966 thôn, tổ dân phố.

Nền kinh tế của tỉnh trong những năm qua đã có bước tăng trưởng, phát triển tương đối toàn diện, nhưng nhìn chung vẫn là một tỉnh có nhiều khó khăn so với các địa phương khác trong khu vực.

VỀ MẶT VĂN HOÁ XÃ HỘI

Trong những năm thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khoá VIII) về "Xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc", sự nghiệp văn hoá thông tin luôn luôn được các cấp, các ngành và các tầng lớp nhân dân tích cực hưởng ứng, chăm lo, đầu tư phát triển. Vì vậy, sự nghiệp văn hoá thông tin đã đạt được những thành tựu quan trọng, từng bước xây dựng và phát huy nhân tố con người, các giá trị văn hoá truyền thống, nâng cao dân trí, góp phần thúc đẩy phát triển kinh

tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất tinh thần cho nhân dân.

Phong trào xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở phát triển sâu rộng, đem lại hiệu quả thiết thực. Nhiều địa phương, cộng đồng đã cụ thể hoá chủ trương, chính sách của Đảng, quy định của tỉnh về văn hoá thành những quy chế, quy định làm cơ sở cho các hoạt động văn hoá; bài trừ hủ tục, tệ nạn; bước đầu hình thành các chuẩn mực giá trị đạo đức, văn hoá, tiến bộ, văn minh. Hoạt động sản xuất, sinh hoạt và quan hệ con người trong cộng đồng dân cư đi vào nề nếp, giữ gìn tốt an ninh, trật tự xã hội, vệ sinh môi trường, đoàn kết tình làng nghĩa xóm, khơi dậy và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống gia đình, họ tộc, làng xã. Đến nay, toàn tỉnh có 52,6% gia đình, 30% thôn làng đạt tiêu chuẩn văn hoá cấp tỉnh và huyện.

Hoạt động nghệ thuật chuyên nghiệp, bảo tồn, bảo tàng, thư viện, câu lạc bộ, văn hoá nghệ thuật quần chúng, các đội thông tin lưu

* PHÓ CHỦ TỊCH ỦY BAN NHÂN DÂN
TỈNH THÁI BÌNH

động được duy trì, từng bước nâng cao chất lượng. Nhiều tác phẩm nghệ thuật có giá trị đáp ứng được nhiệm vụ chính trị của địa phương và nhu cầu hưởng thụ ngày càng cao của quần chúng nhân dân.

Hệ thống thiết chế văn hoá từ tỉnh đến cơ sở được chú trọng đầu tư xây dựng góp phần tích cực thực hiện chủ trương xã hội hoá các hoạt động văn hoá. Đến nay, 100% xã phường, thị trấn đã có nhà văn hoá, là tỉnh thứ 3 trong toàn quốc khép kín hệ thống nhà văn hoá cấp xã. Nhiều thôn, làng đã xây dựng nhà văn hoá thôn, làng khang trang bằng nguồn vốn huy động trong nhân dân. Một số công trình di tích lịch sử văn hoá lớn của tỉnh như nhà Bảo tàng, Triển lãm - thông tin, chùa Keo, đền thờ các vua Trần... được đầu tư xây dựng, tôn tạo. Một số nơi bước đầu đã năng động, tranh thủ sự đóng góp của nhân dân, các nhà hảo tâm, các nguồn vốn để tu sửa, tôn tạo công trình văn hoá, các hoạt động văn hoá; các đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp được đầu tư, củng cố. Công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ làm công tác văn hoá thông tin được tăng cường, chất lượng cán bộ ở cả 3 tuyến tỉnh, huyện, xã được nâng lên.

Tuy nhiên, do khó khăn về ngân sách nên việc đầu tư cho sự nghiệp phát triển văn hoá thông tin còn nhiều hạn chế; kinh phí để tu sửa, tôn tạo các di tích lịch sử văn hoá, xây dựng các thiết chế văn hoá, cơ sở vật chất, trang thiết bị cho ngành văn hoá thông tin còn gặp nhiều khó khăn.

Ngày 02 tháng 03 năm 2004, Ban Thường vụ Tỉnh uỷ Thái Bình có Kết luận số 10 KL/TU về phát triển sự nghiệp văn hoá thông tin giai đoạn 2004 - 2010, Uỷ ban nhân dân tỉnh Thái Bình đã có Quyết định số 40/QĐ-UB phê duyệt quy hoạch phát triển sự nghiệp văn hoá thông tin giai đoạn 2004 - 2010.

Triển khai thực hiện kết luận của Hội nghị Trung ương 10 (khoá IX), Ban chấp hành Tỉnh uỷ có chương trình hành động, Uỷ ban nhân dân tỉnh có kế hoạch triển khai thực hiện. Trong các nhiệm vụ cụ thể về văn hoá những năm tới, Thái Bình tập trung vào một số nhiệm vụ trọng tâm sau đây:

1- Xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh

Đẩy mạnh và nâng cao hiệu quả phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá.

Tiếp tục xác định các cuộc vận động xây dựng gia đình văn hoá, cơ quan đơn vị văn hoá, thực hiện nếp sống văn hoá trong việc cưới, việc tang, lễ hội, xây mộ làm trọng tâm phong trào. Kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi các tệ nạn xã hội đặc biệt là lây nhiễm HIV/AIDS và nghiện ma tuý.

2- Chú trọng bảo tồn di sản văn hoá vật thể và di sản văn hoá phi vật thể

Thái Bình có hơn 1400 di tích các loại trong đó có 86 di tích và cụm di tích được xếp hạng di tích lịch sử văn hoá quốc gia và 427 di tích cấp tỉnh. Số lượng di tích lịch sử văn hoá đã được xếp hạng cấp quốc gia và cấp tỉnh so với tổng số di tích hiện còn trên đất Thái Bình đến nay mới đạt 35%, trong đó số lượng di tích quốc gia mới chiếm 6,13%. Số lượng đó chưa phản ánh đúng với tầm vóc lịch sử của Thái Bình. Những năm qua nhờ có sự quan tâm của Bộ Văn hoá - Thông tin qua chương trình mục tiêu quốc gia, một số di tích trọng điểm trong đó có chùa Keo được đầu tư chống xuống cấp với hiệu quả cao. Tuy còn khó khăn về cân đối ngân sách, nhưng Thái Bình đã đầu tư hàng chục tỷ đồng để tôn tạo di tích nhà Trần và nhiều di tích khác. Còn hàng loạt di tích quan trọng đã và đang xuống cấp nghiêm trọng như đình An Cố, đền Đồng Xâm, đền Đồng Bằng, di tích A Sào, Từ đường nhà bác học Lê Quý Đôn, khu lưu niệm Bác Hồ tại Tân Hoà, khu lưu niệm đồng chí Nguyễn Đức Cảnh tại Thái Thụy, hàng chục di tích kiến trúc nghệ thuật, hàng chục từ đường thờ các danh nhân, hàng chục di tích cách mạng rất cần được đầu tư chống xuống cấp. Những năm tới, Thái Bình chủ trương tập trung nguồn vốn chống xuống cấp với định hướng Trung ương và địa phương, Nhà nước và nhân dân cùng làm bằng mọi nguồn vốn có thể khai thác được.

Thái Bình là tỉnh nông nghiệp trọng yếu, là nơi hội tụ các luồng cư dân từ nhiều vùng miền về khai phá, do vậy cũng là nơi hội tụ và lưu giữ các sắc thái văn hoá truyền thống của dân tộc Việt. Cho đến nay hơn 400 hội làng trong tỉnh còn lưu giữ khá đậm nét vốn văn hoá phi vật thể của cư dân nông nghiệp vùng châu thổ sông Hồng mà nổi trội là nghệ thuật chèo, nghệ thuật múa rối nước, hàng chục điệu múa dân gian, hàng trăm trò chơi, trò diễn đặc sắc và phong tục tập quán, kinh nghiệm cổ truyền của

các làng nghề cần lưu giữ.

3- Xây dựng thiết chế văn hoá, nhất là thiết chế văn hoá ở cơ sở

Từ năm 2000 đến nay, Thái Bình đã đầu tư hơn 20 tỷ đồng cho việc xây dựng và đưa vào sử dụng Nhà Bảo tàng tỉnh, Nhà Triển lãm thông tin, trụ sở và nhà tập Nhà hát chèo, nâng cấp rạp chiếu bóng, trường Trung học Văn học nghệ thuật, Quảng trường 14/10, khu vui chơi thanh thiếu niên... Với một tỉnh đang mất cân đối trong thu chi ngân sách, việc đầu tư có trọng điểm cho các công trình văn hoá hiện đại bước đầu đã tạo những điểm nhấn quan trọng về thiết chế văn hoá của thành phố Thái Bình. Những năm sắp tới sẽ tiếp tục khởi động các dự án xây dựng quảng trường, vườn hoa, khu vui chơi giải trí, khu liên hiệp thể thao, Nhà hát Chèo, Thư viện, Nhà văn hoá trung tâm tỉnh...

Đặc biệt chú trọng ưu tiên ngân sách chống xuống cấp và xây dựng mới hệ thống Nhà văn hoá từ tỉnh, huyện đến xã phường, thị trấn. Có cơ chế khuyến khích xây dựng nhà văn hoá thôn, làng. Đầu tư trang thiết bị từng bước đảm bảo nhu cầu hưởng thụ và nhu cầu sáng tạo văn hoá văn nghệ của các tầng lớp nhân dân.

4- Nâng cao chất lượng hoạt động văn hoá thông tin

Đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị cho các đơn vị văn hoá Nhà nước đảm bảo phục vụ tốt nhu cầu của quần chúng như Nhà văn hoá, Thư viện, Bảo tàng, Triển lãm, Đội thông tin lưu động, các đoàn nghệ thuật chuyên nghiệp... Xây dựng Nhà hát Chèo hiện đại về cơ sở vật chất, trang thiết bị, giới về nghệ thuật, xứng đáng là Nhà hát chèo của đất chèo truyền thống. củng cố nâng cao năng lực hoạt động chiếu bóng. Nâng cấp trường Trung học Văn học nghệ thuật thành trường Cao đẳng. Đầu tư đồng bộ thiết bị in, củng cố hoạt động in, xuất bản, phát hành. Có cơ chế khuyến khích đội ngũ văn nghệ sĩ và cán bộ văn hoá yên tâm công tác và thu hút tài năng văn hoá.

Một số vấn đề phát triển văn hoá thông tin

1- Phát triển sự nghiệp văn hoá thông tin

Sau gần 20 năm đổi mới, sự nghiệp phát triển văn hoá ở Thái Bình đã thu được một số thành tựu khả quan, bước đầu có thể tổng kết được một số kinh nghiệm, tạo tiền đề cho quá trình phát triển văn hoá những năm tiếp theo,

sự nghiệp văn hoá thông tin trong thời kỳ đổi mới góp phần không nhỏ trong sự nghiệp công nghiệp hoá - hiện đại hoá nông nghiệp nông thôn Thái Bình.

Hiện nay chúng ta có thể bằng lòng với các mục tiêu lãnh mạnh hoá nếp sống và phong tục, bằng lòng với những kết quả bước đầu trong việc củng cố tình làng nghĩa xóm, nhưng để xây dựng con người mới, chủ thể quyết định sự thắng lợi của sự nghiệp công nghiệp hoá - hiện đại hoá thì cần phải tạo được sự chuyển biến về chất trong nhận thức và đầu tư về văn hoá của các tổ chức Đảng, chính quyền, đoàn thể và của mọi người dân Thái Bình.

Từ thực trạng đời sống văn hoá của tỉnh, chương trình hành động của Tỉnh uỷ Thái Bình triển khai thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ 5 Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá VIII đã xác định rõ mục tiêu cơ bản là: Tạo bước chuyển biến rõ nét về tư tưởng, đạo đức phẩm chất và lối sống trong cán bộ đảng viên và nhân dân; từng bước nâng cao đời sống văn hoá, đảm bảo sự đồng đều, nâng cao dân trí và mức hưởng thụ văn hoá của các tầng lớp nhân dân. Đấu tranh ngăn chặn và khắc phục có hiệu quả tệ tham nhũng, lối sống ích kỷ hẹp hòi, thực dụng chạy theo đồng tiền, tệ mê tín dị đoan và các hủ tục lạc hậu, xây dựng môi trường văn hoá lành mạnh.

Để thực hiện được chương trình hành động của tỉnh và kết luận 10 của Ban thường vụ Tỉnh uỷ về phát triển sự nghiệp văn hoá thông tin giai đoạn 2004 - 2010 đòi hỏi ngành văn hoá thông tin phải phối hợp với nhiều cấp, nhiều ngành tích cực tuyên truyền phổ biến và hướng dẫn cơ sở chấp hành chủ trương, chính sách của Nhà nước, văn bản pháp quy của ngành, các quy định cụ thể của địa phương.

Tăng cường quản lý để kiểm tra các hoạt động dịch vụ kinh doanh văn hoá, quản lý di tích và hướng dẫn lễ hội, thúc đẩy phong trào xây dựng nếp sống văn hoá, gia đình văn hoá, làng xã văn hoá, đồng thời triển khai nhiều giải pháp nhằm xã hội hoá các hoạt động văn hoá thông tin, không ngừng củng cố và nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động văn hoá thông tin, chắc chắn sự nghiệp văn hoá thông tin Thái Bình những thập kỷ tới sẽ có những bước tiến vững chắc, góp phần thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hoá - hiện đại hoá theo định hướng của

Các đồng chí Lãnh đạo xem xét hiện vật hiến tặng Bảo tàng Thái Bình
Ảnh: Xuân Chiến

Đảng.

2- Bảo tồn phát huy di sản văn hoá dân tộc

Để tăng cường công tác quản lý và phát huy vai trò làm chủ của nhân dân trong việc bảo vệ và phát huy di sản văn hoá dân tộc, điều thiết thực trước mắt là phải thống nhất quan điểm về phân cấp quản lý di tích và tu bổ di tích lịch sử văn hoá, tạo cơ sở pháp lý và khoa học cho việc quản lý di tích ở tỉnh Thái Bình ngày một tốt hơn, đồng thời xác định rõ vai trò, trách nhiệm của các cấp trong việc quản lý di tích.

Để bảo vệ và sử dụng có hiệu quả di tích lịch sử văn hoá trong việc giáo dục truyền thống dựng nước và giữ nước của nhân dân Việt Nam nói chung, nhân dân Thái Bình nói riêng; góp phần giáo dục tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc, nâng cao kiến thức, phục vụ công tác nghiên cứu khoa học, đáp ứng nhu cầu thẩm mỹ và văn hoá của nhân dân; vấn đề đặt ra là phải xã hội hoá công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hoá. Đây là biện pháp hữu hiệu, thích hợp, là động lực mạnh mẽ phát huy

nội lực của nhân dân, tạo ra phong trào quần chúng tham gia bảo vệ và phát huy di sản văn hoá dân tộc.

Tiềm năng phát triển văn hoá trong nông thôn Thái Bình rất to lớn, nhưng để xây dựng nền văn hoá Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc trong thời kỳ công nghiệp hoá - hiện đại hoá nông nghiệp nông thôn cần phải có một quyết tâm cao, kiên trì và đồng bộ vượt qua những khó khăn thử thách. Điều quan trọng là biết tạo ra những động lực cho sự phát triển. Cho dù còn có những khó khăn, hạn chế nhất định, nhưng với truyền thống của một địa phương giàu tiềm năng, biết vận dụng sáng tạo những quan điểm của Đảng và những định hướng mà Nghị quyết Hội nghị lần thứ 5 Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá VIII đề ra, chắc chắn sự nghiệp phát triển văn hoá Thái Bình sẽ vươn lên, tạo ra nội lực góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế xã hội, làm cho Thái Bình ngày càng giàu đẹp./.

H.T.L